

Zaandam, 17 juli 2026

Betreft: Reactie van de NVvTO op de handreiking 'omgaan met vrijstellingen artikel 5 onder b'

Geachte vertegenwoordigers van Ingrado en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

Kunnen wij erop vertrouwen dat zorgvuldig met onze bestaande rechten wordt omgegaan?

Die vraag ligt (weer) voor sinds de publicatie van de Handreiking 'Omgaan met vrijstellingen 5 onder b na uitspraak Hoge Raad' en de wijze waarop gemeenten daaraan uitvoering geven. Wij begrijpen dat gemeenten behoefte hebben aan duidelijkheid en handvatten. Na bestudering van de handreiking constateren wij echter dat in de handreiking van juridische uitgangspunten wordt uitgegaan die niet, of niet volledig, juist zijn. De handreiking gaat op onderdelen verder dan uit de wet en het arrest van de Hoge Raad kan worden afgeleid, dat zorgt voor rechtsongelijkheid. Wij roepen de partijen op de handreiking onmiddellijk in te trekken en te rectificeren om schadelijke gevolgen voor gezinnen, die gebruikmaken van een bestaand recht, verder te beperken.

In de praktijk ondervinden gezinnen, leden van de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs, de gevolgen. Ouders ontvangen brieven waarin wordt meegedeeld dat hun vrijstelling niet langer zou gelden, dat sprake zou zijn van een overgangsjaar, of dat inschrijving op school per een door de gemeente bepaalde datum (welke varieert) moet volgen. Ondertussen worden in andere gemeenten kennisgevingen (onder artikel 5 onder b Leerplichtwet) overeenkomstig de huidige wet behandeld en bevestigd. Deze willekeur is niet aanvaardbaar. Het leidt tot rechtsongelijkheid en grote onzekerheid voor ouders en kinderen.

Artikel 5 onder b Leerplichtwet biedt bescherming aan levensbeschouwelijke minderheden. Juist gezinnen met ernstige richtingbezwaren, die geen passende school in hun omgeving vinden, worden door deze bepaling beschermd. Een rechtsstaat beschermt niet alleen ouders met levensbeschouwingen die breed gedeeld worden en die dus een school in de buurt kunnen vinden. Zij beschermt juist ook minderheden die afwijken van de meerderheid. Het is onaanvaardbaar dat deze rechtsbescherming via beleid, zoals het advies in deze handreiking, onbruikbaar wordt en als niet bestaand recht wordt behandeld.

De NVvTO pleit al jaren voor wettelijke erkenning van thuisonderwijs als volwaardige onderwijsvorm, met proportioneel en passend toezicht. Het ontbreken van een wettelijk toezichtkader is dus niet het gevolg van een afwijzende houding van ouders. Ook het OM, de Onderwijsraad, het VN-Kinderrechtencomité, de RSJ, de Kinderombudsman en eerdere beleidsstukken wijzen al jaren op hetzelfde probleem: het huidige stelsel biedt onvoldoende wettelijke waarborgen voor onderwijs buiten school. Een wettelijke regeling is nodig waardoor het recht van kinderen op onderwijs, de verantwoordelijkheid en rechten van ouders, de bescherming van minderheden en de positieve verplichtingen van de Staat zorgvuldig bij elkaar worden gebracht. Een onderwerp waar ook de wetgever zich op dit moment over buigt. Dat had de wetgever al veel eerder moeten regelen (maar is nalatig geweest).

Totdat een zorgvuldige wettelijke regeling tot stand is gekomen, moet worden gehandeld binnen de grenzen van de wet en het arrest van de Hoge Raad. Onze inhoudelijke en juridische bezwaren op de handreiking hebben wij uitgewerkt in de bijgevoegde reactie. Wij vragen u deze zorgvuldig te bestuderen.

Wij gaan graag met u in gesprek over een aanpak die recht doet aan het belang van kinderen, de positie van ouders, de geldende wetgeving en de verantwoordelijkheid van de overheid.

Met vriendelijke groet,

namens het bestuur en de leden van
de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO)